

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrsésére nem vállal köte-

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bankügy vagy párturalom.

(—a) A politikai világot most már nem annyira a bankügy, mint inkább a függetlenségi párt forrongása foglalkoztatja. Justh Gyula bécsi audienciája felvillanyozta a függetlenségi párt intran-... elemeit, melyek most már a többiek... nagukkal ragadják s azokat pedig, a kik nem akarnak velük menni egy uton, valósággal terrorizálják.

Pedig Justh Gyula audienciájáról még semmi hír sem szivárgott ki, sem politikai hír, sem puszta kombináció. Ahogy a bécsi újságírók előtt állig begombolkozott a folyosón máskor oly közlékeny elnök, úgy hallgat budapesten is, a pártklubban is, a folyosón is, hivatkozva arra, hogy nem kapott a közlésre felhatalmazást a királytól.

Pártja két fővezérét Kossuthot és Apponyit, valamint a kormány többi tagjait kétségkívül informálta az elnök, de ezek sem árulnak el semmit. Mindössze Andrassy jelentett ki annyit, hogy valamit javult a helyzet, de hogy Justhokra vagy a koalícióra vagy pláne a bankügyre értendő-e a javulás? — eziránt

homályban hagyta hallgatóit a belügyminiszter.

És ha ennek dacára is tüntet a függetlenségi párt, illetve annak egy része Justh mellett és Ugron ellen, ez már annak a jele, hogy a párt forrongásban van és pedig nem a függetlenségi nagy és magasztos elvekért és ideákért, hanem az uralomért.

Már akkor, a mikor először került felszínre az alkotmánypárt és a függetlenségi párt között a fuzió terve, már akkor is sokan hangoztatták a függetlenségi táborban, hogy mi szüksége van a pártnak a fuzióra, mikor egymagában is abszolút többségét bírja a képviselőház mandátumainak.

Különösen azok hangoztatták azt, a kik a koalíciós keretben nem tudtak ambíciójuknak megfelelő pozíciót kivívni maguknak. Ha most a fuzió természetének megfelelőleg, ismét engednek elveikből, népszerűségük még jobban meg lesz tépázva választói előtt és ennek dacára továbbra is el lesz zárva előlük az érvényesülés útja. Mivel pedig Andrassyék részéről a bankügy rendezése volt feltétlenül kikötve a fuzió létrejöttéhez,

a függetlenségi malkontens elemek kiadták a jelszót, hogy a bankügynél pedig nem engedünk a negyvennyolcból, a paktum szabadkezet biztosított e tekintetben, követeljük 1911-re az önálló magyar bank felállítását.

Hiába csendesítette őket a kormány, hogy még nincs itt az ideje a bankügy rendezésének, akkor még az osztrák-magyar bank törvényes terminusa sem telt le a bankszabadalom meghosszabbításának kérésére vonatkozólag, ők előrántották a bankbizottságot s kötelezni akarták határozatilag, hogy január első felében foglaljon állást a bankügyben. Wekerle indítványára két héttel megtölték e terminust, de ime, ma sem tudnak egyebet határozni, minthogy majd máskor határozzanak, hanem, hogy a bankügy sürgetésével vagy esetleg az önálló bank mellett való állásfoglalással sarokba szorítsák a kormányt és meghiusítsák a fuziót.

Azt mindenki könnyen elgondolhatja, hogy ha a király vagy az osztrák parlament beleegyeznek az önálló bank, vagy a kartellbank létesítésébe, inkább

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Célnál.

Irta: Paul A. Kirstein.

Ma hirdették ki előtte . . . hogy letette az államvizsgát s hogy a nagy promocióhoz is elkészülhet . . .

Néhány nap múlva tehát ő is, lányléte dacára is »doktorrá« leszen, letelepedhetik, mint »gyakorló orvos« s ezzel a lépéssel végre óhajtott célját is eléri.

Az egyetemen gratuláltak neki, odahaza pedig, édesanyja és rokonai körében roppant büszkeséggel tekintettek feléje.

S éppen ez a körülmény ejtette gondolkodóba leghamarább. Ez a hangos öröm, amely mindannyiukat foglyul ejtette, mintha sikereiben mindegyikének valami érdeme volna.

Eleinte csak nevelésének találta ezt a körülményt; későbbben azonban, mikor csendes szobájában ülve, néhány heti szorgos munka s folytonos izgalom után kissé összeszedte magát, e hangos örömmilylatkozatok utóíze gyanánt egy kis undort is érzett.

Eszerint tehát mindannyian rajta fognak csüggni. Minden legkisebb sikere, minden egyes betege, akinek egészségét visszaadta, az egész család becsúgyát fogja felkelteni!

Megrázkódott, mintha már most is kellemtelenül érintené ez a dolog. Ő maga ezt az egész eljárást végtelenül kisserűnek, kicsinyesnek találta. Mikor elgondolta, hogy tulajdonképpen mi is az, amit elérnie sikerült, elmosolyodott. Mert alapjában véve az egy nagy semmi volt.

Vagy legalább is nem volt az, ami egész életet betöltő boldogságra hasonlított volna.

Most ebben a percben barátnéit még meg is irigyelte. Azok férjnél voltak, gyermekekkel megaldva . . . gyermekekkel! Ő pedig, huszonhét éves korában ő — ő tanult, ő végzett.

Kinek, minek?

Az öreg tanárnak, kinél az utolsó év alatt dolgozott, munkálkodott, igaza volt tehát. Mikor ezzel közölte az eredményt, magas homlokát simogatva fel s alá járt a szobájában.

Azután megfogta kezét. »Büszkének büszke lehet gyermekem; de boldog vajjon lesz-e? Mindaz, a mit tanult, betölti-e majd teljesen szívét, életét?« Mikor pedig a válaszszal késett, mert felelni nem is tudott volna . . . »Életünkben az a legszomorubb, mikor nem tudjuk, kinek a számára, kinek a kedvére dolgozunk bajlódunk!

Rég érezte már ő ezt a bensejében, de messze űzte magától ezt a gondolatot, míg

előtte állott még az elérendő cél. De hogy azután mi következett . . . ő, hiszen azt is tudta. Üresen maradt előtte minden azután is, üres, mint azelőtt. Hiszen nem a hivatása űzte a tanulásra. Menedéket keresett; azt pedig csak ott találhatott, hol szíve is, ezse is egyaránt lekötött. Akkor majd talán elhallgat az az érzés, az a vágyódás.

Elhallgat! Felkacagott. Milyen tisztán állott lelki szemei előtte az az idő! Egyhangú gyermekkor az a sietés, az a hzsza, mit atyja, a nagy spekuláns, a házhoz hozott; majd végül folyton betegeskedő anyjának néma, lemondó fájdalma.

Nem csoda tehát, ha ifjúkori barátjának az egyedülinek, ki elhagyatottságában idejét megosztotta véle, gyermekkorában s serdülő lánykorában is már teljes szívét odaajándékozta. Olyan egytormák voltak a vágyaik s a terveik, hogy egy pillanatra sem támadt kétségük aziránt, hogy életük útját nem elválva, hanem együttesen fogják megtenni.

De elérkezett azután az a szomorú idő, midőn édes atyja nem nézte szívesen a fiatal ember jöttét.

— Kedves Anna, — szólott hozzá akkor — komoly szavam van hozzád. Itt az ideje, hogy a fiatal diákkal folytatott barátságunk végét vessed.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar- köhögés, skrofulozis, Influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerár-
 ban. — Ára Övegenként 4.— korona.

megteszik ezt a Wekerle-kormányának, mint a jövődö Justh-kabinetnek. A fuzió meghiusításával és avval, ha a függetlenségi párt veszi át egymagában a kormányt a bankügy nem halad előre, a nemzet nem nyer semmit, legfeljebb a párt, illetőleg annak azon tagjai, a kik nem tudják már tovább türtöztetni hatalom-vágyukat.

Pedig nem személycserére van szüksége az országnak hanem arra, hogy a nemzeti politika elvei érvényesüljenek az egész vonalon, fent és lent egyaránt. Erre fogjanak össze a nemzet jobbjai s akkor velük tart a nemzet színe-java és nem kell félniök népszerűségük elvesztésétől.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 29.

Elnök *Justh* Gyula.

Napirend előtt *Hödy* Gyula a miniszterelnök tegnapi beszédének egy pontjára kíván reflektálni, személyes kérdésben. Ő tette a minap azt a megjegyzést, hogy a Csekonics-uradalom egy elbocsátott ispánja kataszteri becsőbiztosként szerepel. Ezt az állítását most is fenntartja. Az ispán *Bécei Sándor* volt, ő vette fel *Várnay Imre* földbirtokát is, amely közvetlenül a Csekonics-uradalom mellett van. Ezt az eljárást jogosan bélyegeztette meg. (Helyeslés.)

Az adóreform.

K. Schiffert József a kisgazdák érdekében bírálja a javaslatokat. Fölhossa, hogy Békésben idegenből bevándorolt nagybirtokosok heted- és nyolcadosztályú földadót fizetnek. A jövedelembevallással ok nélkül zaklatják a népet.

Wekerle miniszterelnök: Nem lesz kényszer!

K. Schiffert József: Az általános kataszteri kiigazítás azért lehetetlen, mert a nagybirtok van kormányon. Sürgeti az idegenben költelező mágnások súlyos megadóztatását s a boritaladó leszállítását. Nem fogadja el a javaslatot.

Schmidt Károly tulságosan magasnak tartja a kereseti adó kulcsát. Képtelenség, hogy a jövedelme ötödrészt mindenki az államnak adja.

kényszerbevallás szerencsétlen dolog, mert így a tisztességes emberek járnak legrosszabbul. Sok a tőkekamat-adó is. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Nagy György: Szerencsétlennek tartja, hogy az adójavaslat tárgyalásánál szembeszállt egymással az agrárius és merkantilus irány. Aki a kisbirtokosok igaz érdekeit szemelőtt látja, nem fogadhatja el ezt a javaslatot.

A legtöbb vármegyében a földadó átlaga messze meghaladja a nagybirtokosok adóját. A nagybirtokosok egytized részét sem teszi az ország összes birtokosainak, mégis ez a javaslat is mindenben a nagybirtokosoknak kedvez. Határozati javaslatot nyújt be és a javaslatot nem fogadja el.

Busa Barna támadja azokat, akik a javaslatok ellen mesterségesen izgatják az egész országot. Valóban röpiratokkal árasztják el az országot és a kormányt. Ezek élén áll *Sándor Pál*. Beszédét a balpárt sűrű közbeszólással és zajjal szakítja félbe. — *Návay* elnök többeket rendreutasít, különösen *Molnár Jenőt*.

Busa Barna: Én megvárom, míg *Molnár Jenő* debreceni hangulatból kiköppen. (Derűtlenség.)

A javaslatot elfogadja. *Farkasházi Zsigmond* kéri, hogy beszédét a következő ülésen mondhassa el.

Az ülés két órákor véget ért.

A bankbizottság ülése. Tegnap délután a bankbizottság ülést tartott *Batthyány Tivadar* elnöke alatt. Az ülésen *Wekerle Sándor* miniszterelnök bejelentette, hogy tervet készített el, melyben a kartellbank alapján kívánja megoldani a kérdést. A bizottság a határozathozatalát februárra halasztotta.

Andrássy és a 67-esek. *A Magyar Távirati Iroda* jelenti: Egyes lapok azt a hirt terjesztetik, hogy gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, mint az alkotmánypárt vezére, e párt több tagjaival együtt a koalíció 67-es elemeinek összpontosításán dolgozik és e célból a néppárt egyes vezető férfiaival már tárgyalásokat is folytatott. Illetékes helyről jött felhatalmazás alapján közölhetjük, hogy mindezen hírek teljesen alaptalanok.

A politikai helyzet. A helyzet úgy áll, hogy a kormány tagjai szolidárisak a bankkérésben és ezt a kérdést Ausztriával egyetértő-

leg akarják megoldani. Ellenben nem szolidáris a koalíciós kormánypárt. Az alkotmánypárt és a néppárt e kérdésben a kormány mellett áll, míg a többséget képező függetlenségi párt teljesen frontot változtatott, szembehelyezkedett a kormánnyal és *Justh* vezérlete alatt a maga útján jár. Ez az abnormális állapotnak előbb-utóbb a kormány bukására kell vezetnie, mert a kormánynak nem lesz többsége a parlamentben. Ezért jósolnak sokan nagy válságot és ezért esnek a papírok a börzén.

Cziffra Gerő.

Biharmegye előkelő társadalmának gyásza van; egyik kiváló, derék tagja *Cziffra Gerő* tegnap reggel 8 órákor meghalt. A gyászeset híre gyorsan terjedt el Nagyváradon s általános mély részvétet keltett mindenütt. — Születésben állott férfi halálhíre. A vármegyeházán, a Biharmegyei Casinó épületén, a Gazdasági és Iparbank helyiségén kitűzték a gyászlobogót.

A széles vállú, derék termetű férfi, dacára magas korának, még az utolsó időben is ritka tevékenységet fejtett ki a megyei életben s magas korát, dus ezüst-fehér hajától eltekintve, mi sem mutatta. Ezelőtt öt nappal, valószínűleg hűlés következtében megbetegedett. Kezelő orvosai dr. *Mayer László* és dr. *Konrad Béla* a tüdőlob felléptét konstatálták. Szerető családja és orvosai azóta a legnagyobb gonddal ápolták, de már nem segíthetett sem szereteteinek odaadása, sem az orvosi tudomány. A beteg állapota csütörtökön válságra fordult s a derék férfi tegnap reggel elhunyt.

Cziffra Gerő elhunyt mélyen sulytotta a *Markovits*-, *Zathureczky*- és *Glac* családokat, akikkel közeli rokonságban van az elhunyt és és gyászoló családja. *Glac* Antal neje sógorát gyászolja az elhunytban.

Biharmegyeét is sulyos veszteség érte *Cziffra Gerő* halálával, mert nemcsak egyik volt főtisztviselőjét veszítette el benne, aki évtizedes munkásságát szentelte Biharmegyének, hanem aki az utóbbi években is, bár főtisztviselői állásából nyugalomba vonult, a különböző szakbizottságokban fejtett ki elismerésre méltó és hasznos tevékenységet. A Biharmegyei Casinónak régi vezető férfja volt, aki évtizedekig

— Hogy mondd, édes apám? Barátság-nak mondd?

— Na, igen, igen, — válaszolt gyorsan — a fiatal lányok képzelete másképp festi az ilyen viszonyt, mint amilyen a valójában, jobban mondva, mint aminőnek lennie szabad!

Oly élesen hangoztatta a szót, hogy *Anna* feleszmélt.

— Hogy rövidre szabjam a mondókámat: tisztességes vagyonos fiatal ember kérte meg a kezdet. En meg már oda is ígértem neki.

— Ugy? — jegyezte meg nyugodtan a lány — na, én pedig nem adom oda neki.

Az apa feltortyant.

— Mit, nem akarod? Figyelmeztetlek . . . nem vagy már abban a korban, mikor az ily dolgokkal tréfát lehetne üzni!

Vállat vont.

— Nekem pedig — ellátásodról kell gondoskodnom, felelősséggel tartozom érte!

— Boldogságomért is?

— Minden bizonynyal.

— Akkor hát nem szabad ezt kívánnod! Akkor éppenséggel nem!

— De gyermekem . . . hiszen a barátodnak se jövedelme, se állása! Sőt még vagyona sincs!

— De édesatyám, ha megvárhatom míg valamire vitte s ha azután te is kisegitenél egy kisé . . .

— Már, hogy én istápoljalak titeket? Haha . . .

Néhány lépést tett, aztán gyorsan visszafordult.

— Vagyonomnak vége — suttogta halkán. — Nincs már semmim. Sőt e percben még a kötelezettségeimnek sem tudok eleget tenni. Hallod?

A lány visszahőkölt. Bensejében összeszorult valami. S aztán jöttek a rokonok, a ház régi barátai, rábeszéltek, sürgették . . . hogy ő a »menedékük«, hogy gyermeki kötelezsége . . .

S még azon az estén szavát adta. Mikor a szürke bajnal szobájába kuszott, asztala mellé ült s megírta barátjának az utolsó levelét . . .

S azután . . . alig huszonnégy óra múlva jött az iszonytató értesítés, hogy barátja — saját elhatározása folytán — öngyilkossá lett.

Nem voltak könnyei. Bármiképp furdalta is a lelkiismeret, bármiképp vádolta is önmagát bűnnel, hibával. Csak kővé keményedett a szíve. Erős elhatározással vőlegénye elé lépett:

— Véget kell szakítanom, — mondotta nyugodtan. — Minden ember beláthatja, hogy azt — azt . . . soha el nem felejtetem.

Ez pedig meghajította magát s tovább állt. Három nappal később apja csődöt mondott. Ő és az azután következő idő! Az a nyomor a családban, melyből édes anyjának

kellott legtöbbet szenvednie; azok a szemrehányások, az a néma önvád!

Valami menekvést kellett keresnie, hogy önmaga elől menekedjék. Munkát kellett keresnie; oly munkát, mely teljesen lekösse, mely más gondolatnak helyet se engedjen.

A családi gondokat rokonai levették a vállairól, egy öreg nagybátyja segítségére sietett s így csendes piétással szegény barátjának félbeszakadt tanulmányait folytatta.

Ott kezdte el újra a tanulást, ahol fiatal lánykorában elhagyta volt s ha egyes tárgyak könnyebben érthetők, vagy talán már ismertek voltak előtte, akkor visszaemlékezett arra az időre, midőn egy szegény ember önzetlen szerelmében utmutatást nyújtva, tanította; olyan ember, a kivel szemben iszonyu nagyot vétkezett.

Felugrott a helyéről. Egyszerre iszonyatos fájdalom rohanta meg szívét!

S mindannak a fájdalomnak, törekvésnek most ez a vége. És mi lesz aztán, aztán? Az emberek elkerülték, mert tulságos bölcsnek találták; ő maga pedig, ő már alkalmazkodni nem tudott.

Apja már nem élt, édes anyja pedig még mindig a fájdalom székében ült. Diszruhájára gondolt, melyet az ünnepély alkalmából viselni kell, a névtáblára, melyet mégis csak meg kellett rendelni, végül az ünnepélyre, mely ugyan-csak el nem maradhat. Az ünnepély!

Észre sem vette, hogy szemei könybe

töltötte be az alelnöki tiszteletet. A Gazdasági és Iparbank pedig egyik igazgatósági tagját gyászolja az elhunytban.

Cziffra Gerő előkelő biharmegyei családból származott. Született 1839-ben. A középiskolát Nagyváradon végezte s azután Bécsbe ment, ahol a technikus pályára készült s mérnök növendék volt. Midőn atyja meghalt, abban hagyta pályáját s hazajött, hogy a család nagykiterjedésű birtokának kezelését átvegye. 1865-ben közszolgálatba lépett s megyei esküdt lett Lessen, Pálkássy Imre szolgabíró mellett. Ez időben alapított azután családot, nőül vevén **Markovits Emánuel** előkelő földbirtokos nagyműveltségű leányát: **Markovits Bertát**. 1872-ben Bihar megye főúrbiztosa lett s ezen tiszteben gyakran beutazván egész Bihar megyét, a vármegye összes előkelő családjaival szorosabban megismerkedett. Ez időben egyike volt a vármegye legnépszerűbb férfainak, akit urigavallér és előzékeny finom modoráért mindenütt tiszteltek és kedveltek. 1875-ben, Sztupa Mihály halála után, ennek helyére Bihar vármegye törvényhatóságának bizalma a megyei főpénztári székbe emelte s ezen állásában buzgó működést fejtett ki egészen a vármegyei pénztárak és számvétség államosításáig, 1902-ben, amikor nyugalomba lépett. De részt vett azért Bihar megye közigazgatásában, nemcsak mint a megyei törvényhatóság tagja, hanem a különböző bizottságokban is. Így egészen haláláig tagja volt: a feyelmi választmányának, a gyámügyi felekviteli küldöttségnek, a közigazgatási bizottságnak, az erdészeti II. fokú kihágási bíróságnak, a jegyzői nyugdíjbizottságnak, elnöke a III. szakosztálynak, tagja a jegyzői nyugdíjalap igazoló bizottságnak, a kórházi választmányának, a tiszti nyugdíj bizottságnak, árvaszéki választott kültag, s a központi választmányának.

Az elhunytat a Concordia temetkezési intézet díszes ravatalra helyezte. A temetés holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a Szaniszló utcai gyászházban.

A család a következő gyászjelentést adta ki: **Öz. Cziffra Gerőné** sz. **Markovits Berta**, valamint gyermekei: **Kálmán**, ennek neje **Zathureczky Paula** és gyermekeik **Berta** és **Kálmán**; **Fanny**, ennek férje **Gyertyánffy László** és fiuk **László**; **Vilma** fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy forrón szeretett férj, atyjuk és nagyatyjuk **Cziffra Gerő** Bihar vármegye ny. főpénztárnoka, törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja folyó hó 29-én reggel 8 órakor, életének 70-ik, boldog házasságának 36-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után elhunyt. — A megboldogult hült

lábadtak s fáradt feje lehanyatlott az asztalra . . .

Minek az az ünnepély? Hogy öntudatára ébredjen annak, hogy élte boldogságától meg-rabolták?

— S nagy vigasság közepette ismét megfogta kezét az öreg tanár.

— Nos, máris érzi az úrt?

Bólintott.

— Teljesen elidegenedtem a családomtól! A tanár fejével intett.

— Ez bizony úgy van . . . Hacsak magunk nem szabjuk meg, az élet bizony kivét bennünket az ürbe. Hogy pedig újból meghódítsuk, az igen nehéz feladat. Csak akkor érhetjük el, ha másokért küzdünk, az egészen szegényekért, a gyengékért . . .

Két mély ránc vésődött a lány homlokába.

— Kisértse meg. Nem is hiszi, mi vigan nevetet az arcunkba néha. Nem vagyunk legalább főöslegesek — akkor!

A lány megszorította tanárja kezét.

— Megpróbálom!

S mint az előtt, azontul is némán haladt az utján. Tövises volt ugyan s nem arra való, hogy szívet vidítson s elmét megnyugtasson. De legalább teljesítette a kötelességét — s azt mondják, hogy ez a tudat a legnagyobb örögségosabb lelkeknek is megelégedést nyújt, megnyugtatót ad.

tetemei folyó évi január hó 31-én d. e. 10 órakor fognak Nagyváradon, a Szaniszló-utca 16-ik sz. a. a róm. kath. anyaszentegyház szer-tartása szerint beszenteltetni és a várad-olaszi-i plébánia-templomban megtartandó gyászszent-mise után az Olaszi temetőben lévő családi sírboltban örök nyugalomra helyezni. Nagy-várad, 1909. január 29. Béke és áldás porairal!

Dr Roxin György letartóztatása.

Kinos szenzációja van most Nagyvárad közönségének, mely izgatottan tárgyalja a tegnapi eseményt dr **Roxin György** letartóztatását. A letartóztatás tegnap déli 1 órakor történt s már pár óra múlva mindenki tudott róla. A letartóztatásnak igen messzenyuló háttere van melyet eddig homály fedett s megbotránkozással vette tudomásul a közönség.

Az esetről tudósításunk a következő:

Az eltűnt váltók.

A múlt évi február havában a nagyvárad-i törvényszék pénztárából egy 9000 koronás váltó tűnt el. A váltó lejáratú ideje 1907 augusztus 1-ére volt kitűntetve, amikor azt nem váltották ki, hanem hangoztatták, hogy a váltó lejáratú ideje november hó 1. A váltón a **Porumb Nesztor** familia szerepelt. A per megindítás után megnézték a váltó lejáratú idejét és azon az 1907 évi augusztusi lejárat novemberre volt kiigazítva idegen kezek által. Február havában megjelent a törvényszéki pertárban **Porumb Nesztor** ügyvéd egyik irnokával és szintén a váltót nézte. **Porumbék** távozása után az iratok között a törvényszéki tisztviselők nem találták meg a váltót. Megindult a vizsgálat, hogy ki lophatta el a váltót. A tolvaj kitérére azonban sehogysem tudtak rájönni. A törvényszék az iratok eltűnésére vonatkozó ügyet az ügyészségnek adta ki, mely megindította a vizsgálatot. A vizsgálat során a körülmények úgy alakultak, hogy **Porumb Nesztor** le kellett tartóztatni.

Immár egy éve az esetnek és azóta szigorú vizsgálat folyik **Porumb** ellen.

Ki vitte el a váltót?

A vizsgáló-bíró a beszerzett adatok alapján végre is befejezettnek tekintette az ügyet és **Porumb** ellen a megtorló intézkedések megtétele végett már a törvényszékhez akarta áttenni az iratokat, amikor **Porumb**, aki eddig is tagadta, hogy ő vitte volna el a váltót most bizonyítékokkal állott elő. Három levelet mutatott fel, melyeket dr **Roxin György** nagyvárad-i ügyvéd írt neki. A levélben **Roxin** biztatja **Porumb**-ot, hogy ne féljen, mert anyagi vesztesége nem lesz a dologból. A váltó nincs meg, azt ellopta ő. **Roxin** végül kéri **Porumb**-ot, hogy ezt a levelet ne mutassa senkinek, hanem semmisítse meg. **Porumb** a levelet s ennek két társát tartogatta is novemberig. Ekkor mutatta fel azokat a vizsgálóbíróknak. A levelek alején új irányban indult meg a vizsgálat.

A magas jutalom.

Az új vizsgálat során az ellopott váltó ügye gyöngye semmisséggé zsugorodott s a büntények egész sorozata átfordult **Roxin Györgyre**. Megállapították, hogy a váltó egy nagy földbirtokból keletkezett. Ugyanis egy igen előkelő nagyvárad-i urnő földbirtokának bérletéből kifolyólag peres eljárás indult meg, melyben dr **Roxin György** lett megbízva ügyvédül. **Roxin** ezért a munkáért nem fizetést, hanem igen magas jutalmat kapott volna. **Roxin** a magas jutalom elkábitotta s ezért egymásután követte el az olyan dolgokat, melyekért tudta, hogy kiderítés esetén igen súlyos büntetést fog kapni. A **Porumb** által bemutatott levelek alapján most már **Roxin** ügyeinek ellátásával dr **Fráter Pál** ügyvédet bízta meg.

A letartóztatás.

A vizsgálóbíró befejezte a vizsgálatot, tegnap megidézte maga elé dr **Roxin György**-öt, hogy kihirdesse előtte a határozatot. Dr **Roxin**

György tegnap délelőtt meg is jelent minden balsejtelem nélkül a vizsgálóbíró előtt. A vizsgálóbíró előbb a beszerzett bizonyítékokat sorolta fel, majd határozottan kimondotta, hogy váltóhamisítás, okirathamisítás, hamis tanuzásra való rábírás és lopás esete látszik fenforogni, melyekért oly súlyos büntetést szab ki a törvény, hogy azok elől feltehető miszerint dr **Roxin György** megszökik miért is öt előzetes letartóztatásba kell helyezni. Dr **Roxin György** mikor meghallotta a vizsgálóbíró szigorú intézkedését egyszerre elsápadt s idegesen nézett körül, majd kalapja után nyult és elfutott.

Menekülés a főispáni hivatalba.

Dr **Roxin György** a vizsgálóbíró hivatalos helyiségéből lélekszakadva rohant le az emeletről egyenesen az utcára. Dr **Hermann Aladár** vizsgálóbíró látva, hogy **Roxin** megszökött utána futott és folyton kiáltozta hogy fogják meg, mert le van tartóztatva. **Roxin** azonban feltartóztatatlansággal menekült a megyeházára, ahol a főispáni hivatalba akart futni. A vizsgálóbíró nyomban börtönőröket mozgósított, akik utána futottak **Roxinnak**. A börtönőrök először is a megyeháza udvarára mentek, ahol azonban nem találták meg s az épen ebédnél lévő **Csuta Sándor** portástól kérdezték meg, hogy nem látta-e? **Csuta** kitérő választ adott, azonban felfutott a főispáni hivatalba, ahol a folyosó ajtaján benyitva az ajtó mögé odahúzódva találta **Roxin**-t, aki sápadtan mondta:

— Kérem én a főispán urhoz akarok menni **Csuta** kiakart jönni a folyosóról, ahova már akkor a börtönőrök is feljutottak.

— Ott van? Az az ur?

— Maguk tudják kit keresnek. Ott **Roxin** ügyvéd ur van.

— Ó az. Ó az!

Ezután az egyik börtönőr felszólította **Roxin**-t.

— Kérem tessék előre menni!

Erre két börtönőr megfogva **Roxin** karját fel vitték a vizsgálóbíróhoz, aki gondoskodott a további őrizetről.

Az óvadék.

A letartóztatott ügyvéd védője dr **Fráter Pál** ma megfogja tenni előterjesztését a bírósághoz. A család 16000 korona biztosítékot akar letenni **Roxin** szabadlábra helyezése végett. Ezenkívül dr **Fráter Pál** külön is megfogja tenni felebbezését a vádtanácsához a szabadlábra helyezés végett.

A tegnapi letartóztatással korántsincs befejezve az ügy, mert mint a királyi ügyész mondotta a tengeri kigyóvá nőtt ügyben a közeli napokban ismét lesznek letartóztatások, melyekben igen előkelő társadalmi állású férfiak és urnők is szerepelnek.

Egyébként tegnap délután dr **Roxin György** nek az ujjlenyomatát is felvette az ügyészség s azt a többiek közé iktatta.

A letartóztatás városszerte annál inkább kinos feltűnést keltett, mert dr **Roxin György** vagyonos s jó jövedelmű irodával rendelkezett. **Roxin** tagja volt a megye törvényhatósági bizottságának is.

Rácz Mihály halála.

Tegnap este szomorú hír kelt szárnyra a városban, ahol mindenki mély megilletődéssel vette azt tudomásul. **Rácz Mihály** nyugalmazott városi főjegyző és a kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatója tegnap este 8 órakor hirtelen meghalt. A halálesetről, mely általános részvétellel találkozott mindenütt, a következőkben számolunk be.

Rácz Mihály nyugalmazott főjegyző tegnap este nyolc órakor vacsora után **Szent János-utcai** házában egyik mellékhelyiségbe ment. Az öreg ur hosszas távolmaradása a családban nyugtalanságot keltett s az odahaza lévő **Mihály** fia keresésére indult édesatyjának. Rövid keresés után hörgést hallott, mire anyjéért futott.

Rác Mihályné, aki második felesége volt a főjegyzőnek, fia szavaival ijedten futott ki s az udvarban lakó Jakó Imre városi írnok segítségével feltörte a helység ajtaját. Rác Mihály ott feküdt hanyatt eszméletlenül és folyton hörögött. Az esetről nyomban telefonon értesítették dr. Bodor Károly pénztári orvost, akit nem találtak odahaza, majd Fisch Aronhoz telefonáltak, aki szintén nem volt otthon. Végre dr. Gerő Sándort orvost odahaza találván, azonnal a nagybeteghez hívták.

Az orvos bár gyorsan megérkezett, már nem tudott segíteni, mert Rác Mihály ekkorra meghalt. Dr. Gerő Sándor halál okául szívizület hűdést konstatait.

Rác Mihály már régebben betegeskedett s három hét óta emiatt nem is tudott hivatalában megjelenni. Komoly következményektől azonban nem tartottak, mert mulékony bajnak tekintették a betegséget.

Rác Mihály halálát méltán fogadta a közönség megrendülten, mert ő egyike volt azoknak a férfiaknak, akik egész életükön keresztül a becsületesség, a puritán jellem szem előtt tartásával teljesítik kötelességüket. Nagyváradi társadalmában jelentékeny szerepet vitt Rác Mihály, aki a közélet terén is jeles munkásságot fejtett ki, 1845-ben született Szentpéter szegen. Iskoláinak elvégzése után mindjárt a közpályára lépett.

A városnál kezdte meg munkásságát és elérte ott a rangfokozatok legmagasabbikát is, amennyiben 1897-ben mint városi főjegyzőt kandidáltak a polgármesteri állásra, melyet azonban Bulyovszky Józseffel szemben 5 szavazattal elveszített. Ezután már csak rövid ideig maradt meg a főjegyzői állásban, mert nyugalmába vonult és a kerületi betegségélyző-pénztár igazgatóságát vállalta el, melyre egyhangulag választották meg. Azóta haláláig lelkiismeretesen vezette a pénztár ügyeit.

Rác Mihály munkássága az irodalomban sem ismeretlen, mert poéta ember volt és versei, elbeszélései különösen a 60-as években nagy elterjedtségnek örvendtek. A Nagyváradnak is volt szerkesztője, s mint ügyes újságíró a lap nivóját nagyon emelte.

Az elhunyt főjegyzőnek hat gyermeke van. Rác Ilona aki Pályi Leontin megyei tisztviselőnek a felesége Gyulán, továbbá Endre, Mihály, Sárka, Mariska és Sándor.

A temetés idejét ma reggel fogja meghatározni a család, melynek gyászához a kiterjedt rokonság mély részvéte is csatlakozik.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

- Január 30. Az iskolaszék ülése a városházán d. u. 4 órakor.
 Január 30. Központi takarékpénztár közgyűlése d. u. 5 órakor.
 Január 31. Polgári takarékpénztár közgyűlése d. e. 11 órakor.
 Jan. 31. Építőiparosok szövetségének közgyűlése d. e. 11 órakor.
 Február 2. Gazdasági és Iparbank közgyűlése d. e. 11 órakor.
 Február 3. Megyei közigazgatás ülése d. e. 9 órakor.
 Febr. 3. A Szent László fimenedékház és koldusápoló egyesület közgyűlése d. u. 5 órakor.
 Február 4. Nagyváradi város közigazgatási bizottság ülése d. u. 3 órakor.
 Február 6. Biharm. Keresk., Ipar- és Terményhitelbank közgyűlése d. u. 4 órakor.

Február 7. Biharmegyei takarékpénztár gyűlése d. e. 11 órakor.

Február 7. Magántisztviselők egyesületének közgyűlése d. u. fél 3 órakor.

Február 10. Leszámitoló és jelzálogbank közgyűlése d. u. 4 órakor.

Február 11. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

* **A hivatalos lapból.** Ő Felsége a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Robitzek* Ferenc a budapesti központi papnevelő intézet alkormányzóját és *Bakos* János érsekudvarkerti esperes-plébánost az esztergomi főképtalan tiszteletbeli kanonokjaivá nevezte ki. — Katonai kötelekükéből elbocsátottak tiszti rangjuk megtartása nélkül saját kérelmükre a 4-ik hennéd gyalogezredből *Farkas* Emőd, *Szoller* Aladár, *Biró* Géza. — A nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe *Sommer* Antal aradi kir. járásbírói ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokot ideiglenes díjas gyakoronokká nevezte ki.

* **Uj táblabíró.** Király Ő Felsége *K. Nagy* Sándor pestvidéki törvényszéki bírónak az ítélőtáblabírói címet és jellegét adományozta. *K. Nagy* Sándor biharmegyei születésű, akit Nagyváradon is széles körben ismernek, mivel itt volt ügyvéd, majd a nagyváradi kir. törvényszék bírja s ezelőtt mintegy tíz évvel Nagyváradról neveztek ki Budapestre.

* **Az új lakbérszabályzat-tervezet.** Nagyváradi város jogügyi szakbizottsága tegnap délután tartott ülésében kezdte meg az új bérszabályzat tárgyalását. Tudvalevőleg *Gerő* Ármin főkapitány dolgozott ki már korábban egy lakbérszabályzat-tervezetet, míg dr. *Várady* Zsigmond a külföldi hasonló szabályzatok alapján szintén kidolgozott egy tervezetet. A kettő felhasználásával dr. *Thury* László városi főügyész dolgozott ki egy harmadik szabályrendelet-tervezetet, s a jogügyi bizottság ezt vette tárgyalás alá. Az egész tervezet tárgyalása sok időt vesz igénybe, mert terjedelmes munka. Tegnap a 6. §-ig haladtak. Az 1. §-ba felvetették, hogy amennyiben a felek ellenkezőleg nem szerződtek, ezen szabályrendelet érvényes. A 2. §-nál pedig beiktatták, hogy ha a bérleti határnap (költözés, felmondás, fizetés stb.) vasárnapra vagy a Gergely-naptár szerinti ünnepre esik, a következő köznapi tekintendő határnapnak. Leglényegesebb új intézkedése a tervezetnek, melyet Gerő főkapitány indítványára iktattak be, az, hogy a költözés, vagyis bérleti negyedét a naptári évhez alkalmazták s így január, április, július és október hónapok elsője lenne az évnegyed. Erre az is szolgált indokul, hogy a tisztviselők mindenütt a naptári évnegyed szerint kapják a lakbért. A jogügyi bizottság ülése különben szokatlanul népes volt. Dr. *Thury* László elnöklete alatt dr. *Dőri* István, *Gerő* Ármin, dr. *Ágoston* Péter, *Kepes* L. Miklós, dr. *Olasz* Béla, dr. *Berkovits* Ferenc és dr. *Várnai* Ferenc. A bizottság hétfőn délután folytatja a tervezet tárgyalását.

* **A magyarcsékei járás egészségügye.** A magyarcsékei járás főszolgabírója tegnap terjedelmes jelentésben számol be a magyarcsékei járás egészségügyi viszonyairól, mely hű képét igyekszik nyújtani a hegyek román lakóiról. A jelentésben többek között a következőket mondja a főszolgabíró. A közegészségügy javítása első sorban a tanítók közegészségügyi tanítására volna bízva. Azonban a tanítóknak ily irányú képzettsége hiányzik. A tanítók nem állanak a kultúra azon magaslatán, hogy eme fontos kérdés nagy horderejét mérlegelni tudják, de ha rendelkeznek is, nem tudnak sikert produkálni, mert a tanulók az iskolákat nem látogatják. A nép táplálkozására vonatkozólag a következőket írja a főszolga-

bíró: A nép legnagyobbbrészt terményekkel, kukoricával táplálkozik, de annál több alkoholt iszik. Ennek megakadályozásában a tanítók és lelkészek nagyban közreműködhetnek. A járás egészségügyi viszonyainak szanálására igen nagy szüksége forog fenn a jó tiszta ivóvizekre, melyek elnyerése végett ártezi kutakat kellene furatni.

* **Uj munkabeosztás a rendőrségen.** A rendőrkapitány a szolgálat érdekében a következő változásokat rendelte el a rendőrségi ügyosztályok vezetésénél. A szolgálat-vezetést és az egészségügyosztály előadói teendőit *Rész* Bertalan tb. r. alkapitányra ruházta, meghagyván nevezettnél a hatósági munkás közvetítést és a bérkocsi felügyeletet. A cselédügyosztály vezetését *Lőrinczy* Gyula tb. r. alkapitányra bízta. Velence és Csillagváros ker. biztosa *Szabó* Gábor lett, míg Ujváros és Külváros ker. biztos teendőit *Kemény* Ignác tb. r. alkapitány vette át. *Zilagy* Kálmán fogalmazót a kihágási ügyosztálytól a bünyügyi osztályhoz osztotta be a főkapitány és egyuttal erkölcsrendészeti teendőkkel is megbízta. Helyébe a kihágási ügyosztályhoz *Heringh* Sándor közg. gyak. tk. aljegyző kerül. Az új rend február 1-én lép életbe.

* **Út már a rendőrség.** Panaszos levelet kaptunk a községi iskolák egyik tanítójától. Az Or-utcai iskola ügyének nyilvános tárgyalása óta anarchikus állapotok uralkodnak a fiúiskoláknál; a tanítók nem merik megfenyíteni a gyermekeket, mert félnek a botrány rendezéstől. A gyermekek ezt nagyon jól tudják s egészen a fejük tetejére ülnek a tanítónak. Az egyik csoportban például a *Napközi Otthonban* való déli időzés alkalmával az egyik V. osztályos fiú bevitt egy VI. osztályos leányt egyik üresen álló osztályba, hogy ott némi felvilágosítással szolgáljon neki. Ugyanennél a csoportnál ellopták az iskolaszolgának a kakasát, tyukját, az iskola szomszédságában lakóknál összeszedték az udvaron található ingó-bingóságokat s eladták az arra vetődött handlénak potomon áron. Az ujjvárosi iskolában a II. osztályu gyermekek pálinkával járnak fel az iskolába s azután ha jól beszézeltek egy kis biciskával való verekedést rögtönöznek a változatosság okáért. Ha a tanító megmeri fenyegetni a rakoncátlan gaz kölyköket, visszafenyegetik szemből szembe. Csak merjen bántani a tanár ur, majd ellátja a baját az újság! Igaza volt *Rátkay* bátyánknak, mikor írta: Soh'se üss Miska öcsém! Majd út a rendőrség. No hát út is már! Mert a váraljai delikvensek a *gyűjtőfogházban* vannak. De mit szólnak ehhez a szegény szülők és mit szólnak ezekhez a kézzel fogható eredményekhez? Páholy pedagógusai, kik az iskolaszékben ülnek?! Ma éppen gyűlése lesz délután az iskola-széknek.

* **Elvágott teletondrótok.** A nagyszalontai vonalon eddig ismeretlen tettesek elvagdalták a telefonvezetékét. A csendőrség a legszélesebb mederben végzi a nyomozást. A tett oka eddig ismeretlen.

* **A király sem élvez portómentességet.** Megirtuk, hogy *Puskás* Sándor nagylétai elmebeteg egy tollkással egy szekrényt készített, melyet a királynak szánt. A szekrényt a vármegye küldte fel a belügyminiszterhez a legfelsőbb helyre leendő juttatás végett. A miniszter visszaküldte az ajándékot. A szekrény már vissza is került az elmebetegekhez és most a postaigazgatóság megint felszínre hozza az ügyet. Ugyanis a megye hivatalosan tehát portómentesen küldte fel a szekrényt, a postaigazgatóság azonban felfedezte, hogy a vármegye butorszállításra nem élvez portómentességet s ennél fogva köteles a szekrény szállítása fejé-

ben 3 kor. 75 fillért fizetni. A megye e felhívásra azzal felelt, hogy a szekrény a királynak lett küldve, tehát az portómentes. A posta azonban hajthatatlan s megállapította, hogy még a király sem élvez butorszállítási portómentességet, ergo fizetni kell. A vége pedig az lesz, hogy mert sem a megye, sem a király nem fizetnek, valakinek pedig csak kell fizetni, hát behajtják a portót Puskás Sándoron.

* **Liliomtiprás.** Magyarcsékei tudósítónk nem mindennapi esetről értesít bennünket. Dicz László szombatsági lakos alig 4 éves kislányát, Dicz Vaszali szolgája Lukács János vadállatiasággal beszennyezte. Mire szülei a gyermek sírására és jajveszékülésére előjöttek, a kis gyermek sírva panaszkolt a vele történetek. A szülők azonnal értésére adták az épen arra járó hollódi csendőrsnek a történeteket, akik tettest el is fogták. Lukács János beösmerte tettét. A csendőrség meg is tette azonnal a bünvádi feljelentést a kir. ügyészségnek. A tettes 15 éves.

* **Meghívó.** Az ipariskola tantestülete az újonnan választott bizottsági elnök tiszteletére február 1-én, hétfőn este 8 órakor a »Fekete Sas« éttermében társas összejövetelt rendez, amelyre a bizottsági tagokat szívesen látja a rendezőség.

* **Elfogott betörők.** Mint tegnap közöltük, Gottesmann Gyula 37. gy. ezredbeli közlegényt, ki tulajdon századosa kárára betöréses lopást követett el, tegnap este 6 óratájt a rendőrség elfogta. Gottesmann, kinél 72 kor. 36 fillért találtak, beismerő vallomást tett. — Vallomása után a rendőrség ma reggel letartoztatta Gottesmann tettes társát: Singer Béla vízvezetéki szerelőt is, ki 5 hét óta Pey Rezső bádognál dolgozik. Singernél 169 koronát és néhány fillért találtak. Mindkét jómadár beismerő vallomást tett, együtt követték el azt a betöréses lopást, valamint néhány nappal ezelőtt Német Miksa főhadnagy kárára elkövetett lopást is, Német Miksa kárára egy forgó pisztolyt, ezüst órát, látszóvet és kalapácsot loptak el. A Veisz Károly századostól lopott pénzből 123 koronát mulattak el. Mindketten rovott múltúak. Singer Budapesten 4 ízben ült már lopásért. Gottesmann Nagyváradon egyszer, Budapesten és Bécsben többször volt lopás miatt büntetve. Kihallgatások után Gottesmant a katonai parancsnokságnak, Singert pedig az ügyészségnek adja át a rendőrség.

* Ma este lesz megtartva a »Nagy Jótékonyági Estély« a messinai károsultak javára a »Pannonia« vendéglő összes helyiségeiben. Nagy hangverseny. Tombala, főnyeremény egy értékes női aranyóra.

MULATSÁG.

Naptár.

- Január 30. Jogász-estély. (Zöldfa).
- Január 30. Kiskereskedő bál. (Csarnok).
- Január 31. Legényegylet hangversenye. (Csarnok).
- Február 1. Középesy colon-estély, (Csarnok).
- Február 1. Dr Kiss Döméné és Papp Imréné-
colon estélye a Zöldfában.
- Február 6. A várad-velencei Katholikus Kör
tánmulatsága.
- Február 6. Vasutas-bál. (Restauratio).
- Február 6. Germán colon-estély a »Pannonia«
disztermében.
- Február 8. Fráter Lóránd hangversenye a Csar-
nokban.
- Február 16. Swárdström négyes hangversenye a
Csarnokban.

A legényegylet ambíciója.

Közeledik a legényegylet nagy napja. Repül az idő s sebes szárnyakon hozza közelebb felénk a várva-várt napot.

Az érdeklődés általánosan a január 31-iki vasárnap esti hangversenye és táncestélye iránt. Nagyvárad elsőrangú egyesületei egyikének, a

legényegyletnek. Sőt ezzel nem is mondtunk el mindent. A vidékre kiterjedő agitációra visszhangzanak a kedélyek hurjai messze vidéken. Ilyen készülődés ritkítja párját. A jegyeket kőrők, az utalványon jegyüket megváltók élő tanúságai az általános érdeklődésnek. Végre is a legényegylet tudatában van magas hivatásának s teljes erejével dolgozik azon, hogy a várakozásnak megfeleljen. A viszonzás a munka elismerése a tár. adalom osztályainak vállain nyugszik. Ez estén fog bemutatkozni a nagy Bihar-megyének és vidékének képe. Mennyi vonzó erővel bír egy ily kulturális központ, amilyen ez országban Nagyvárad, Biharországnak szíve és ennek eleven szerve, a legényegylet, az a közeledő, nagy kiterjedésre szervezett estének résztvevő közönségén nagy mértékben fog mutatkozni. Akár egy tükörbe nézz, akár egy kiterjedésben szervezett, összehívott, lelkesített társaságot, hü képet láss.

Elsőben a magad képét, másokban egy nagy társadalmi körzet bemutató képét látod. A nagy ambícióval dolgozó legényegylet legnagyobb elégtételadásnak azt fogja tekinteni, ha ez a kép Nagyvárad és Bihar-megye társadalmi körzetének kedvező képét nyújthatja. A polgárság értelmisége, az intelligencia hivatalos méltósága, egyházi és világi hivatás összhangja, hazafias, művészi, polgáriusuló együttérzése, a társadalmi boldogulás és kölcsönös támogatás egy kiváló alkalmá legyen a kereskedelmi Csarnokban a legényegylet fényes hangversenye és táncestélye ez év első hónapjának utolsó napja, január 31-ike.

Nemes ambícióhoz lelkes és általános támogatás a társadalmi boldogulás produktívitásának hathatós emeltyűje!

* **A Várad-Velencei Katholikus kör mulatsága.** A velencei katolikus kör február hó 6-án előadással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. A táncmulatságot kicsi, de annál tartalmasabb műsor előzi meg. A bevezető számot Cséffán Ilonka népdal-éneke képezi. Cimbalmon kíséri Bika Mariska. A második számot dr Krüger Aladár alkalmi előadása fogja képezni, amelynek nem kis szerep jut a hangulatkeltésben az ünnepség második felére vonatkozólag. Ezt követi és bezárja Laszczik Ernő kir. kath. képezedei tanár tárogató szólója, amely megadja az agit a pattogós és szenvedélyes táne, vigalom kivirradtig való folytatására. Belépő-jegyek: Személy-jegy 1 korona, család-jegy 2 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülízetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz a rendezőség.

* **Kolon-estély.** A dr Kiss Döméné és Papp Imréné urnők védnöksége alatt álló felnőttekben gyakorló-kolonja folyó évi február hó 1-én, hétfőn tartja befejező táncestélyét a Zöldfa-szálloda összes termeiben. Az estély iránt nagy az érdeklődés. Belépő-díj: család-jegy 6 korona, személy-jegy 2 korona.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Atalanta.
Vasárnap délután: Pádua hercegnője, este:
Don Quijote.

Az »antiszemita« Izrael. Mindig az volt a meggyőződésünk, hogy a legötletesebb komédiáiról se gondolhat ki olyan bizarr komikus helyzeteket aminőkkel a legnagyobb komédia író, az élet mulattat bennünket. Ön-kénytelenül ez jutott eszünkbe, olvasva a leg-utóbbi színügyi bizottsági gyűlés referáciát. Mi akik olvastuk Bernstein Izraeljét s azokat a faji önértéktől duzzadó nyilatkozatokat, melyekkel ez a szinte boszorkányos bravurral rendelkező fiatal héber a párisi nagy lapokban előre beharangozta a darabjának, melyet eddig úgy ismert a világ mint filozemita választ Maurice Donnay antiszemita »Le Retour de Jerusalem«-jére mondom mi, akik tudjuk, hogy nap nap után megy Izrael az »Israel«-be a Lipótvárosi

muzsacsarnokba: egy szép napon arra ébredünk, hogy a »közsparti Abderában tiltakoznak az »Israel« mint antiszemita darab előadása ellen. Akik nem olvasták a darabot, azoknak csak annyit jegyzünk meg, hogy a nagy hatással megeszkábált darabnak morálja ez: ne bántsd az izraelitát, mert úgy járhat, mint Thibault de Croncy gróf, aki kiunzulált egy öreg zsidó bankárt a klubból s mikor párbajra akart menni vele, kísült (a saját edesanyja vallotta ki) hogy az inzultált öreg izraelita a saját edes apja. A fiatal gróf aztán — mi egyéb telhetett volna tőle? meglőtte magát. Ime az antiszemita darab, mely ellen tiltakoznak Abderában. Oh Drumond Stöcker, Lueger meg Istócy, ilyet ugy-e nem pipáltatok? Most még csak az hiányoznék, hogy mi követeljük az Izrael előadását, melyben a katolikus politika képviselője, a fiatal gróf hallatlanul arrogáns és pimasz, hogy ne mondjam, embertelen, az anti-kerikális öreg zsidó bankár pedig valóságos catói példája az erényeknek, mi agráriusok, feudálisok és — anti-merkantilisták. No de ezt a mulatságot már mégse szervezzék meg a nevetni vágyó világnak! Spectatum admissi risum teneatis amici?!

EGYESÜLETEK.

*) **Az építő iparosok szövetségének közgyűlése.** A nagyvárad építő iparosok szövetsége f. évi január hó 31-én d. e. 11 órakor a szövetség hivatalos helyiségében (Teleky-u. 13) rendes évi közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Évi jelentés. 2. Pénztári jelentés. 3. tisztújítás. 4. Indítványok. — Felkérem a szövetség t. tagjait, miszerint a gyűlésen pontos időben és teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Szatall Ferenc elnök.

Igazságszolgáltatás.

§ **Példás ítélet.** Karácsonykor az éjtéli mise alkalmával zsufozásig megtelt a Szent László-templom ajtatos hívekkel. Még a bejáratnál is ember ember hátán szorongott. Itt jutott hely dr Krüger Aladár ügyvédnek is, a ki családjával együtt szintén részt vett az éjtéli misén. A mise közepe táján kissé valószínűleg kaptos állapotban bejött a templomba Deák János munkásember. Se szó, se beszéd, nekilátott a két könyökével s taszigálta az embereket jobbra-balra, míg Krügerhez jutott. Itt megakadt, nem tudott tovább menni. Elkézdett az ügyvéd télikabátján kopogtatni.

— Pardon!

— Nem pardon, szólt vissza Krüger. Nem látja, hogy zsufozásig tele van a templom?

Deák nem akarta látni.

— A kórusra megyek.

— Nincs ott semmi dolga. Maradjon csendben, a hol van.

Már akkor a szomszédok piszegni kezdtek Deákra. Ez annál jobban biztatta benne a virtust. A könyökével oldalba vágta s félrelökte Krüger szomszédját s úgy akart az ügyvéd elé kerülni. Általános volt a megbotránkozás ilyen korcsmai viselkedésen. Ebben a percben hátulról megkapta Deáknak a gallérját Kelemen rendőrellenőr. A barátságatlan szorítás ellen Deák hiába kapálózott; a vasmarku rendőr irgalmatlanul kivitte a templom elé s miután személyazonosságát megállapította, elbocsátotta. — Az istentisztelet azután zavartalanul folyt tovább.

Tegnap volt ebben az ügyben a tárgyalás dr Bárt Pártén járásbíró előtt. Deákra a tanúk bebizonyították, hogy viselkedésével botrányt okozott. Ez alapon a járásbíró a templomzavarót egy havi fogházbüntetésre és 50 korona pénzbüntetéssel sújtotta.

A példás ítéletnek hamar híre ment az egész városban s mindenütt általános meglepetést keltett. A kihirdetésekor a hallgatóságból néhányan megpróbálták kifejezést adni nemtetszésüknek; ügyvéd is volt köztük. Bárt erőlyesen odaszólt:

— Figyelmeztetem a hallgatóságot, hogy minden tetszés, vagy nemtetszésnyilvánítástól tartózkodjék s különösen az ügyvéd uraktól elvárom, hogy a tárgyalás méltóságát szigorúan tiszteletben tartják!

A figyelmeztetés megtette a maga hatását — s valószínűleg az ítélet is figyelmeztető lesz egyeseknek a jövőre.

§ **Az eltűnt 2000 koronás betét-könyv.** A nagyváradi rendőrség iparügyosztályánál Girard Árpád alkapitány őrizetéből elveszett 2000 koronás takarékpénztári könyv ügyében Róth Róza tasnádi lakosnő ellen is megindult a vizsgálat, mert az elveszett könyvet Fülöp Izsák uzsorás ennek adta át. A pénzt Róth Róza vissza is szolgáltatta. A kir. ügyészség most Róth Róza ellen az eljárást megszüntette.

§ **A férj bosszúja.** Koronkai András bagaméri lakos rajongásig szerette fiatal feleségét. Az asszony azonban nem viszonzta ezt a nagy szerelmet, hanem csapodár életet élt. Szóbeszéd lett a faluban Koronkainé viselkedése, mindenki tudott róla, csak a férj bizott vakon hűtlen nevében. Tavaly decemberben, mikor már szinte betrányos lett az asszony viselkedése, a férj is gyanakodni kezdett s egy elfogott levélből megtudott mindent. Rettenetes volt a férj felháborodása. Revolvert szerzett s felkereste nejét.

— Meghalsz, hűtlen kutya!

Ordította s nejére több lövést tett, melyek közül csak egy talált, szétroncsolva az asszony jobb karját. Aztán maga felé irányította a fegyvert s homlokra lőtte magát. Szerencsére a golyó csak horzsolta a koponyát. Az erős rázkódás következtében a földre rogyott eszméletét veszítve. Még akkor is mozdulatlanul fektet, mikor a csendőrség odaérkezett s az orvos segítségével felélesztették ájulásából az öngyilkosságot kísértő embert.

Tegnap ült az ügyben össze az esküdt-bírótság Korn Lajos elnöklése mellett. A vád képviselőjeként Kalmár György ügyész szerepelt.

A tanúk vallomása két irányban történt. Az asszony rokonai a vádlott ellen, a férj rokonai pedig mellette vallottak.

A vádlottan nagy elkésredés látszott. Megtörve, szomorú arcal ült a vádlottak padján s látszik rajta, hogy nem sokat törődik jövőjével.

Holnap a vád és védbeszédre kerül a sor s úgy látszik ismét felmentő ítélet lesz. Védő dr. Medvigy Gábor.

TÁVIRATOK.

Ellopott ereklye.

Bécs, január 30. Mint tudósítónk jelenti, egy bécsi ékszerész értékes régi urnát vett, a melyben egy vattába tartott emberi szívet talált. Az ékszerész a rendőrségen bejelentette az esetet. A megindult nyomozás során kiderült, hogy az urnát, melyre kívül 1835. március 14. van vésvé, az Augustinus-templom Lorettói kápolnájából lopták és tavaly febr. 12-én zálogosították el. Az urnában levő sziv I. Ferenc osztrák császár és volt magyar királyé ki, 1835. márc. 2-án halt meg. A tettes kézrekerítésére széleskörű nyomozás folyik.

Sikkasztó polgármester.

Messina, jan. 30. A Dayl. Chronitzle jelenti, hogy Messina polgármesterét és 12 előkelő polgárt leletartóztattak, mert kiderült, hogy a szerencsétlenül járt lakosság segélyezésére gyűjtött pénzekből

óriási összegeket sikkasztottak el. Az eset mindenfelé kinos föltűnést kelt.

Szerencsétlenség a Zuider-tavon.

Rotterdam, jan. 30. A Zuider-tavon harminc halász egy óriási jégablán halászott. Egyszerre az áradat magával ragadta a jégablát és mind a harminc halász a jég alatt eltűnt. Keresésükre gőzhajókat küldtek ki.

Bülów kancellár lemondása.

London, jan. 29. A Daily Telegraph-nak jelentik Münchenből: Itt valószínűnek tartják Bülów herceg lemondását. A császár Von der Voltz tábornokot akarja birodalmi kancellárnak s a tábornok híre szerint már hajlandóak is nyilatkozott ennek a hivatalnak elvállalására.

KÖZGAZDASÁG.

A hegyi választmány ülése.

A nagyváradi hegyközség választmánya tegnap délután ülést tartott a városházán, amelyen dr. Molnár Imre elnöke alatt Bordé Ferenc, Lukács Géza ny. ezredes, Darvassy Lajos, Oláh Ferenc Kaczián Károly, Balázsovich Rezső, Csobánczy Lajos, Fűredy László, Molnár Lajos és Márky János hegybíró voltak jelen.

A hegybíró jelentése szerint a nagyváradi hegyen a közbiztonság kielégítő volt, mert még csekélyebb kihágások és lopások sem fordultak elő. A szűret, a nagy hordó hiány mellett zavartalanul folyt le. A hegyrendőri szolgálat eléggé kielégítő, dacára, hogy a hegyőrök a bírósági, rendőri, adóügyi és postán kézbesítésekkel nagyon meg vannak terhelve. Alig két hónap alatt csupán levelet 2700 darabot kellett kézbesíteniök. A felmerült csekélyebb panaszokat a hegybíró intézte el. Az egészségügy is kielégítő volt. 8 születés és 3 halálozás fordult elő.

A szűret eredménye kedvező volt, mert 10,000 hektoliterrel több termett, mint az előző évben. Nagy baj ám, hogy a bor-eladás pang; homoki bor és a hordó-hiány letörte az árakat. A helyzet javítását csak a kormánytól lehet várni. A szőlőmunkát korai fagy miatt nem lehetett mindenütt keresztülvinni. A hegybíró jelentését tudomásul vették.

Egy hegykerülőt végleg felvettek, egy régít pedig nyugdíjaztak.

Ezután a hegyi gazdálkodás mai állapotát beszélték meg. dr. Molnár Imre elnök felvetette, hogy a hegyet a közel jövőben újra kell ültetni, s ha nem lesz erre elég oltvány, újból parlaggá válik a hegy. A nagyváradi szőlőmivelés kritikus helyzet előtt áll. Vagy továbbra is szőlőmivelésre szolgáló zárt terület lesz, vagy villatelep s akkor nem termelnek szőlőt. Ez esetben a városnak kell adminisztrálni az egész hegyet. A tanácskozás egész tenorjából azt lehetett kivenni, hogy a szőlőgazdák helyzete nem rózsás, hanem nagyon szomorú.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 29.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri maj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 29.		
Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50

NYILTTÉR.

A Gazdasági és Iparbank r. t. igazgatói és felügyelői mélyen megszorodott szívvel jelentik a részvénytársaság igazgatójának

Cziffra Gerő urnak

a folyó év január hó 29-én bekövetkezett halálát.

A boldogult a részvénytársaság megalapításától kezdve a mai napig előbb mint felügyelő-bizottságunk elnöke, utóbb mint az igazgatóság tagja működött s úgy puritán jellemével, mint köztisztelt egyéniségével és kiváló szaktudásával intézetünknek nemcsak dísz, hanem haladásának és fejlődésének egyik legerősebb oszlopa és előmozdítója volt.

Mélyeséges bánatunk kíséri sirjába és emléket igaz kegyelettel fogjuk megőrizni.

Nagyvárad, 1909. január hó 29-én.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

38.

Aki tehát egynémelyek állítása után Nina nénit gögös, felluvalkodott nőnek tartaná, az igen csalatkoznék, ellenkezőleg ő az embert érdeme szerint vette, korántsem a születés bibora s a vagyon gyémánja között kereste mindörökön az arisztocrátiát, mint azt korunkban igen sokan cselekszik, de gyakran lehajolt a föld porához is, vagy felhatolt a tudomány, művészet, műveltség s irodalom dicső egébe s ott keresett magának barátokat vagy barát-nőket s ha egyszer fellelte azokat, nem kérte tőlök, vajjon biborban vagy rongyok között pillanták-e meg először a mindnyájunk napjának első sugarát? mert ő, mint mondánk, a szellemet és nem a port becsülte, lett légyen az bár arany por.

Ilyen asszony volt a jó Nina néni, ez okból ne csodálkozzunk tovább is azon, hogy Demetert szerette, őt öcscsének szólította s karonfogva ment vele szobájába.

A szoba, hová Nina néni és Demetert követjük, négyzetes képző s boltozott volt, melyben a képek és egyéb mellékes tárgyak, a zsámoly széktől kezdve, a rejtekkes almáriomig, vagy az ajtó zárjától, az arabeskes kemencéig a mult század gonddal ápoltt s folyvást tisztán tartott maradványai valának.

Az udvarra nyíló ablakok egyikének mélyedésében egy nagy karos szék állt, fekete bőrrel bevonva, melynek két oldalát nagy taréjos fejtámaszok foglalták el, a hosszas használat következtében oly simára csiszolva, miszerint szükségből a tükröt is helyettesíthetné; ez előtt állt egy félgömbölyű, három görbe aranyozott lábbon nyugvó arabeskes asztalka, melyen egy kutyabőrbe kötött s réz csatokkal ellátott, félen nyitott biblia, egy kötő-kosár, kezdett harisnya tartalmával s egy régi alakú cselédhívó csengettyű állottak.

Ez aligha nem a Nina néni kedvenc ülő helye lesz.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

FRÁTER LORÁND

a magyar dal mestere

TARNAY ALAJOS

az orsz. zeneakadémia tanárának közreműködésével

egyetlen

hangversenyét

1909. február hó 8-án, a Kereskedelmi Csarnok disztermében tartja meg. ::

Kezdeté fél 9 órakor.

Belépő jegyek 6, 4 és 2 kor. árban kizárólag **Sebő Imre** könyv- és papirkereskedésében kaphatók.

A folyó hó végén nyilvános aláírással kerül

4½% m. kir. kincstári jegyekre

előjegyzéseket az eredeti felvételek mellett elfogadjuk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Február hó 16-án

a „Kereskedelmi Csarnok“ disztermében lesz megtartva a

VILÁGHIRŰ

SWÄRDSTRÖM

négyes hangversenye.

Zongorán kíséri: TARNAY ALAJOS ur, az országos

zeneakadémia tanára. ::

Belépő jegyek: 8, 6, 4 és 2

kor. árban e öre válthatók

SEBŐ IMRE könyv- és papir-

kereskedésében Rákóczi-ut.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

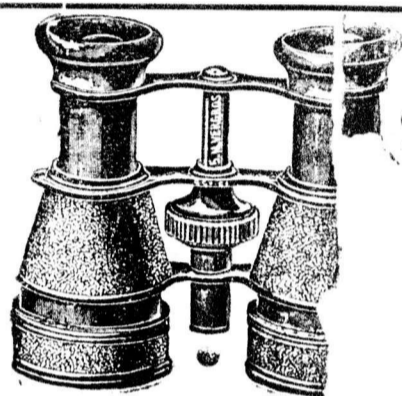
Kiadó lakás.

3 szoba, előszoba, konyha,

kamara és fürdőszobából álló

lakás Szent János-u. 22. sz.

május 1-re kiadó.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

átszerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek! !! Saját műhely!

Belépési felhívás

a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő endő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellelt, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak betéteik négyötödösze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételdíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. január 1.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Globusz

fémisztító kivonat

minden más tisztítószer felülmul

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 4.50 kor. 100 gyertyásé 7 kor. 50 fill.

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszereelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
k ö r l e v e l e k,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

z l s e s k i v i t e l b e n
mindennemű

nyomdai munkákat

jutanyos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

g y á s z l a p o k
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Megvettük a Czillér Imre-féle

= rőfös- és szőnyegáru raktárt =

Rákóczi-ut 7. a. (Szt. István palota) hol az

ÁRUSITÁST!

e hó 27-én kezdjük meg.

Eladásra kerülnek az összes női ruhakelmék,
Blous és ruhaselymek, szőnyegek, függönyök,
vásznak, asztalneműek, ruhavásznak himzett bat-
tisztok mosóárak, stb.

Tisztelettel

Dick Jakab és Társai.